

ชื่อพื้นเมือง : กระโดน ขุย แขงจีแห่น เส้เจื้อะบะ ปุย ปุยกระโดนปุยขาว ผ้าฮาดพุย หูกวาง

ไม้ต้น ผลัดใบ อาจสูงได้ถึง 30 เมตร แตกกิ่งต่ำ กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยม หน่อขนาดเล็ก ร่วงเร็ว ใบเรียงเวียน รูปไข่กลับกว้าง ยาว 20-30 เซนติเมตร ขอบจักฟันเลื่อย เส้นแขนงใบเรียงจรดกันใกล้ขอบใบ ก้านใบคล้ายเป็นครีวยาว 1-3 เซนติเมตร ช่อดอกแบบช่อกระจุก ตั้งขึ้น ออกที่ปลายกิ่งพร้อมผลิใบอ่อน ใบประดับ 3 ใบ ดอกไร้ก้าน กลีบเลี้ยง 4 กลีบ เชื่อมติดกันประมาณกึ่งหนึ่ง เรียงซ้อนเหลื่อม ยาว 2-2.5 เซนติเมตร ดอกสีขาวอมเขียว ขอบสีชมพู มี 4 กลีบ รูปขอบขนาน ยาว 4-6 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก เชื่อมติดกันประมาณ 1 เซนติเมตร สีขาวหรืออมแดง วงนอกยาวกว่าวงด้านใน วงในเป็นหมัน ก้านชูอับเรณูยาว 2-4.5 เซนติเมตร จานฐานดอกรูปวงแหวน รั้งไข่ได้วงกลีบ มี 4-5 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียเรียวยาว ผลสดมีหลายเมล็ด เส้นผ่านศูนย์กลาง 5-8 เซนติเมตร ปลายผลมีกลีบเลี้ยงติดทน เมล็ดจำนวนมาก รูปขอบขนานแบน ยาวประมาณ 1 เซนติเมตร พบที่อินเดีย ออสเตรเลีย ศรีลังกา พม่า ภูมิภาค อินโดจีน คาบสมุทรมลายู และฟิลิปปินส์ ในไทยพบทุกภาค ขึ้นตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง ความสูงถึงประมาณ 1,000 เมตร เปลือกหนาทนไฟ เส้นใยจากเปลือกใช้ทำเชือก เบาะรองหลังช้าง ย้อมผ้าให้สีน้ำตาลแดง ใบ ดอก และผลอ่อน เป็นผักสด มีปริมาณ oxalic acid สูง อาจทำให้เกิดนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ เมล็ดและรากมีพิษ

ข้อมูลอ้างอิง : [http://www.dnp.go.th/botany/detail.aspx?wordname=CareyaarboreaRoxb.](http://www.dnp.go.th/botany/detail.aspx?wordname=Careya%20arborea%20Roxb.)

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

ไม้ต้น ขนาดใหญ่ สูง 15-20 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดรูปไข่ ลำต้นเปลาตรง เปลือกสีน้ำตาล ล่อนเป็นแผ่น บางคล้ายกระดาษ มีช่องระบายอากาศเป็นรูทั่วทั้งลำต้นและกิ่ง ใบ เดี่ยว เรียงสลับ ใบรูปรีรูปรีแกมรูปไข่ กว้าง 7-10.5 เซนติเมตร ยาว 15-22.5 เซนติเมตร ปลายใบแหลมโคนใบสอบหรือรูปลิ้น แผ่นใบหนานุ่ม ขอบใบเรียบ เส้นแขนงใบข้างละ 5-6 เส้น ก้านใบยาว 3-5 เซนติเมตร ดอก สีขาวอมเขียว ออกเป็นช่อแบบช่อกระจุก ตามซอกใบและปลายกิ่ง ดอกแยกเพศต่างต้น ช่อดอกยาว 4-6 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 2 ชั้นๆ ละ 2 กลีบ ไม่มีกลีบดอก ก้านดอกยาว 1.3-1.7 เซนติเมตร มีใบประดับสีแดงที่โคนก้านดอก มีขน ดอกบานเต็มที่กว้าง 8-10 มิลลิเมตร ผล รูปกลม มีเนื้อ จานฐานดอกขยายพองออกหุ้มผลแต่ไม่มีติ ปลายผลจะโผล่ออกมา ขนาด 2-2.5 มิลลิเมตร ผลสีเขียวเป็นมัน มีช่องระบายอากาศเป็นจุดขาวทั่วผล ผลแก่สีน้ำตาล เมล็ดรูปไข่ สีดำมัน พบได้ตามป่าดิบเขา

ข้อมูลอ้างอิง : เอี่ยมพร วิเศษหมาย, ไม้ยืนต้นของไทย 1.- พิมพ์ครั้งที่ 2.-กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ เอส เอ็น กรุ๊ป จำกัด. 2552.652 หน้า
ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กระทงลอย(กะอาม)

Crypteronia paniculata Blume

CRYPTERONIACEAE

ไม้ต้น สูงถึง 30 เมตร ลำต้นตรงแตกกิ่งสูงชัน เรือนยอดแคบไม่สม่ำเสมอ มีปีกและพูพอนที่โคนต้น เมื่ออายุมากขึ้น เปลือก สีน้ำตาลอ่อนถึงสีน้ำตาลอมเทาเข้ม เป็นสันและร่องขีดกันมักแตกเป็นริ้วบางๆ เปลือกในสีน้ำตาลอมเหลืองถึงสีส้มอ่อน นุ่มและเป็นเส้นใย ไม่มีน้ำยางและน้ำเลี้ยง ใบ เดี่ยว ออกตรงข้าม แผ่นแบนรูปไข่แคบถึงรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 4-8 เซนติเมตร ยาว 8-18 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนหูลู่หรือรูปกลม ขอบเรียบ ใบอ่อนออก 2-3 คู่ สีม่วง บางครั้งเป็นสีน้ำตาลอมชมพู ใบแก่เนื้อบางสีเขียวเป็นมัน และเกลี้ยงด้านบน สีอ่อนกว่าและเกลี้ยงหรือมีขนละเอียดด้านล่าง เส้นกลางใบจมและเป็นร่องด้านบน เส้นใบ 6-9 คู่โค้ง จมด้านบน ไม่เชื่อมกันที่ขอบ เส้นใบย่อยค่อนข้างจางทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 0.5-1 เซนติเมตร มีหูใบขนาดเล็ก ร่วงเร็ว ทั้งรอยแผลเป็นอยู่ระหว่างคู่ใบ กิ่งสีน้ำตาลแดงเข้ม เป็นเหลี่ยม มีสันตื้น 4 สัน เมื่ออ่อนตามข้อค่อนข้างบวม ดอก เล็ก สีเขียวอ่อนหรือสีครีม ดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้น เป็นช่อแตกแขนงยาวถึง 28 เซนติเมตร ที่ปลายกิ่ง ตามซอกใบหรือใต้ตาใบ ก้านดอกยาว 1-3 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปถ้วยตื้น ยาว 2.5-4 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยม 4-5 แฉก ยาว 1 มิลลิเมตร มีขนสีน้ำตาลแดงด้านนอก และขนสีขาวด้านในโดยเฉพาะดอกเพศผู้ ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 4-5 อัน ยาว 3 มิลลิเมตร ติดที่ขอบของ ถ้วยกลีบเลี้ยง ระหว่างแฉก ก้านเกสรเพศเมียเป็นหมันสั้น ดอกเพศเมียมีเกสรเพศผู้เป็นหมันสั้น ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 1-2 มิลลิเมตร ยอดเกสรมี 2 พู รังไข่เหนือวงกลีบมี 2 ช่อง ผลกลมหรือรูปไข่กลับ ยาว 0.4 เซนติเมตร สีม่วงเข้ม กลีบเลี้ยงและก้านเกสรเพศเมียติดแน่น ค่อนข้างแบนและเป็นร่องขนละเอียด แก่แตก 2(3) ส่วน ปลอ่ยเมล็ดเล็กปีกบาง แคบออกมา พบทั่วไปในป่าดิบที่ต่ำ ป่าดิบ-ป่าไผ่ สูงถึง 1,000 เมตร มักพบในป่าถูกทำลายและป่ารุ่น

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, โฮมอน พินดา สิทธิสุนทร กองกานดา ขยาอุต ไม่ปกาศได้ - พิมพ์ครั้งที่ 1.-กรุงเทพฯ :โครงการจัดพิมพ์คปฟ. 2558. 768 หน้า
ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัดกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 15-30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมแน่นทึบ แตกกิ่งต่ำปลายกิ่งลู่ลง ลำต้นเปลว โคนมักเป็นพอน เปลือกสีน้ำตาลอ่อนอมชมพู ค่อนข้างเรียบ และแตกออกเป็นสะเก็ดใหญ่ๆ เป็นปุ่มปม ใบ ประกอบแบบขนนกมีใบย่อยสามใบ เรียงเวียนสลับ ก้านใบประกอบยาว 6-16 เซนติเมตร ใบย่อยคู่ข้างมีก้านยาว 2-8 มิลลิเมตร ส่วนใบย่อยตรงกลางมีก้านยาว 4-6 เซนติเมตร ใบย่อยรูปไข่หรือรูปรี ค่อนข้างกว้าง หรือเกือบกลม กว้าง 5-11 เซนติเมตร ยาว 10-20 เซนติเมตร ปลายแหลมโคนมน โคนใบของใบย่อยคู่ข้างเบี้ยวเล็กน้อย ขอบเรียบหรือเป็นคลื่นห่าง ๆ ใบอ่อนมีขนสีเหลืองอ่อนทั้ง 2 ด้าน ขนจะร่วงไปบ้างเมื่อใบแก่ ใบแก่สีเขียวเข้ม เมื่อจะทิ้งใบเปลี่ยนเป็นสีแดงอิฐ ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ยาว 4-16 เซนติเมตร ออกตามง่ามใบใกล้ปลายกิ่ง มีขนสีเหลืองทั่วไป ดอก เล็กสีเขียวอมเหลือง มีจำนวนมาก กลิ่นหอมอ่อน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนติดกันคล้ายรูปประฆัง ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอก 5 กลีบ รูปขอบขนาน ยาว 4-5 มิลลิเมตร แยกกันเป็นอิสระ เกสรเพศผู้ยาวประมาณ 3 มิลลิเมตร มี 10 อัน ติดกันเป็นหลอด อับเรณูติดอยู่ภายในหลอด ผลใหญ่ กลมแป้น ฉ่ำน้ำ เส้นผ่านศูนย์กลาง 6-10 เซนติเมตร เปลือกมีขนนุ่ม เนื้อหนานุ่ม มียางสีขาวเล็กน้อย ผลสุกผิวสีเหลืองนวล กลิ่นหอม มี 3-4 เมล็ด เมล็ดมีเนื้อหนาเป็นปุยสี ขาวหุ้ม รสเปรี้ยวหรือหวาน ขึ้นตามป่าดิบชื้น และป่าดิบแล้ง บนพื้นที่ราบต่ำ และพบขึ้นห่าง ๆ ตามหุบเขา จนถึงที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 800 เมตร ทั่วทุกภาค พบมากทางภาคใต้ อินเดียตอนใต้ ศรีลังกา พม่า ภูมิภาคอินโดจีน และภูมิภาคมาเลเซีย

ข้อมูลอ้างอิง : http://www.rspg.or.th/plants_data/plantdat/meliacea/skoetj_2.htm

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัดกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัดกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

ชื่อพื้นเมือง : ตะกู ตะโกล้ม ตุ่มขี้หมู ตุ่มหลวง ตุ่มพราย

ไม้ต้นผลัดใบช่วงสั้น สูงได้ถึง 30 เมตร แตกกิ่งข้างตามแนวราบ เป็นกระจุกตรงปลายต้นเมื่ออ่อนลำต้นยาวตรง แล้วเจริญ ขึ้นมีเรือนยอดรูปไข่แผ่กว้าง กิ่งห้อย เปลือกสีน้ำตาลอมเทาอ่อน เรียบเมื่ออ่อน เมื่อแก่ขึ้นจะแตกเป็นแผ่น หยิบใบกว้าง 5-14 เซนติเมตร ยาว 10-30 เซนติเมตร ออกตรงข้ามในแนวระนาบเดียวรูปขนานถึงรูปไข่หรือกึ่งรูปไข่กลับ ปลายหูดัง แผลมกว้าง โคนหูดังกลมหรือรูปหัวใจต้นค่อนข้างเปี้ยว ใบอ่อนสีเขียวอ่อนมีขนนุ่ม ใบแก่เนื้อคล้ายใบบาง สีเขียวใบมันด้านบน ด้านล่างมีสีเขียวออกเหลือง เกือบทั้งสองด้านหรือมีขนเล็กน้อยด้านล่าง เส้นใบ 10-20 คู่ เห็นชัด ตรงและขนาน กันโค้งแต่ไม่เชื่อมกันเส้นใบย่อยเป็นชั้นบันได ก้านใบยาว 1.5-4 เซนติเมตร ตายอดรูปโคนแคบมีขนเหนียว เคลือบปกคลุมด้วย หูใบรูปสามเหลี่ยมยาว 1-2.5 เซนติเมตร ซึ่งร่วงเร็วและทิ้งรอยแผล เป็นวงขีดกึ่งเล็ก เรียว กิ่งอ่อนแบน กลวง ดอก สีขาวดอก แก่สีส้มอ่อน ออกเป็นช่อกระจุกกลมแน่นขนาด 4-6 เซนติเมตร ออกดอกที่ปลายกิ่งก้านช่อดอกยาว 2-5 เซนติเมตร มีใบประดับคล้ายใบ 1-3 ใบ แต่ละดอกแนบชิดกันแต่ไม่เชื่อมติดกันไม่มีใบประดับย่อยแทรกอยู่ หลอดกลีบเลี้ยงยาว 2 มิลลิเมตร ปลายเป็นพูแคบ 5 พู ยาวประมาณ 2.5 มิลลิเมตร เกือบทั้งด้านนอก หลอดกลีบดอกยาว 5-6 เซนติเมตร ปลายเป็นพูแคบ 5 พู ยาว 2-3 มิลลิเมตร เรียงซ้อนเหลื่อม ในตาดอกเกือบทั้งสองด้าน เกสรตัวผู้มี 5 อัน ก้านชูอับ เรณูและอับเรณูแคบยาว 1.5 มิลลิเมตร ติดที่ส่วนบนของหลอดโผล่พ้นคอยอดดอก ก้านเกสรตัวเมียยาว 10-20 มิลลิเมตร รวมยอดเกสรตัวเมียรูปกระบอก แคบโผล่พ้นกลีบดอก ผลออกเป็นกระจุก กลม ห้อย 3-5 เซนติเมตร สุกสีส้มอมเหลือง และมีเนื้อผลย่อยขนาด 2-3 มิลลิเมตร รูปโคนมีกลีบเลี้ยงติดทนเป็นวงที่ปลาย ผลเบียดกันหลวมๆ แต่ไม่เชื่อมติดกัน เมื่อแก่ ไม่แตกแตงว้างขึ้นและเป็น 4 ส่วนที่ปลาย เมล็ดเล็กไม่มีปีก ขนาดไม่เกิน 0.5 มิลลิเมตร พบทั่วไปในภาคใต้ ในป่ารุ่นหรือชายป่าดิบที่ต่ำหรือป่าดิบ-ป่าไม่ค่อนข้างเปิด

ข้อมูลอ้างอิง : โจนอน การ์ดเนอร์ พันดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยามฤต, ไม้ป่าภาคใต้ - พิมพ์ครั้งที่ 1.- กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปท. 2558 768 หน้า.

ภาพประกอบ : ภาพขาว,ภาพทาง <https://medtha.com/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%A1/>

ภาพซ้าย : <http://www.dnp.go.th/botany/mindexdictdetail.aspx?runno=286>

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

ไม้ต้น สูง 20-30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลือกสีน้ำตาลเรียบถึงแตกสะเก็ด มีช่องหายใจเป็นตุ่มขนาดเล็กทั่วไป แผ่นใบ รูปรีถึงรูปไข่กลับ กว้าง 5-10 เซนติเมตร ยาว 10-20 เซนติเมตร ผิวใบเกลี้ยง บางครั้งมีขนประปรายทางด้านล่าง ปลายใบเป็นติ่งแหลมถึงเรียวแหลม โคนใบสอบแคบ เส้นแขนงใบ 10-14 คู่ ก้านใบยาว 1-2.5 เซนติเมตร หูใบรูปสามเหลี่ยม ปลายแหลม ท่อหุ้มยอดอ่อน ยาว 1-1.5 เซนติเมตร ดอกสีเหลือง เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 มิลลิเมตร ออกรวมกันเป็นก้อนตุ่มกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 4-5 เซนติเมตร ผล เล็กเปียดกันเป็นก้อนกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 4.5-5.5 เซนติเมตร พบขึ้นในป่าที่ลุ่มต่ำและป่าพรุทางภาคใต้ของประเทศไทย ในต่างประเทศพบที่มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ข้อมูลอ้างอิง: http://www.dnp.go.th/Pattani_botany

ภาพประกอบ: http://www.dnp.go.th/Pattani_botany

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

กระบก

Irvingia malayana Oliv. ex A.W.Benn.

IRVINGIACEAE

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ เป็นไม้ผลัดใบ ทรงเรือนยอดเป็นพุ่มแน่นทึบ มีความสูงของต้นประมาณ 10-30 เมตร ลำต้นเปลา เปลือกต้นมีสีเทาอ่อนปนสีน้ำตาลค่อนข้างเรียบ โคนต้นมักขึ้นเป็นพูพอน ใบเป็นใบเดี่ยวติดเรียงสลับกัน ลักษณะของใบเป็นรูปไข่หรือรูปรีแกมรูปขอบขนานจนถึงรูปใบหอก ใบกว้างประมาณ 2-9 เซนติเมตร และยาวประมาณ 8-20 เซนติเมตร เนื้อใบหนาเกลี้ยงทั้งสองด้าน ขอบใบเรียบ โคนใบมนแหลมหรือเว้าเล็กน้อย สอบเรียวไปทางปลายใบ ปลายใบแหลมทู่ ขอบใบเรียบ มีเส้นแขนงใบประมาณ 8-14 คู่ และมักมีเส้นแขนงปลอมแซมระหว่างกลาง เส้นใบย่อยเป็นแบบขึ้นบันได เห็นได้ชัดจากด้านท้องใบ ดอกเป็นช่อตามซอกใบและปลายกิ่ง ดอกมีสีเขียวอมเขียวอ่อน มีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ มีเกสรเพศผู้อยู่ 10 อัน ผล เป็นรูปกลมรี หรือค่อนข้างเป็นรูปไข่ ลักษณะแบนเล็กน้อย คล้ายกับผลมะม่วงขนาดเล็ก โดย ผลอ่อนจะมีสีเขียวแต่เมื่อแก่แล้วจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ในผลมีเมล็ดและมีเนื้อหุ้มเมล็ดเล็กๆ เหมือนมะม่วงในผลกระบกมีเมล็ด

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, โจนอน ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม 3 (Mo-Z).-กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2561. 880 หน้า

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

ไม้ต้นใหญ่ไม่ผลัดใบ หรือผลัดใบบ้าง สูงถึง 45 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง ลำต้นใหญ่กลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 170 เซนติเมตร โคนมีพูพอนเดี่ยว เปลือก หนาและเปราะ สีน้ำตาลอมส้ม แตกเป็นเกล็ดและร่อง เปลือกในสีน้ำตาลอมเหลืองนํ้า และสีเส้นใย ใบ รูปขอบขนานแกมรูปรีหรือค่อนข้างรูปไข่กลับ กว้าง 4-8 เซนติเมตร ยาว 8-18 เซนติเมตร ปลายทู่สั้น โคนกลม ขอบมัก เป็นคลื่น ยอดอ่อนมีขนห้อยสีกอกเทา ใบแก่คล้ายหนังบาง สีเขียวเข้ม เกลี้ยงด้านบน ด้านล่างสีเขียวอ่อน หรืออมเทา มีกลุ่ม ขนบนเส้นใบ เมื่อแห้งสีน้ำตาลอมเหลือง มีกลุ่มขนบนเส้นใบ ไม่มีตุ่มใบ เส้นกลางใบไม่เป็นร่องด้านบน เส้นใบ 18-27 คู่ มีเส้นสันแฉกระหว่างเส้นใบ อาจเป็นร่องด้านบน เชื่อมติดกันใกล้ขอบใบ เส้นใบย่อยเป็นชั้นบันได ก้านใบยาว ประมาณ 2-4 เซนติเมตร บวมที่ปลายบน มีขนหยาบ หูใบรูปใบหอก ยาวถึง 12 มิลลิเมตร ร่วงเร็ว กิ่งก้านค่อนข้างใหญ่ ขนหยาบ เมื่ออ่อนเป็นเหลี่ยม ต่อไปค่อนข้างเรียบและกลม ดอก สีครีม ออกเป็นช่อห้อยยาว 10-18 เซนติเมตร ตามปลายกิ่ง หรือที่ง่ามใบ มีขนละเอียด ดอก กว้างถึง 6 มิลลิเมตร ยาวถึง 12 มิลลิเมตร รูปไข่แคบ ปลายแหลม กลีบเลี้ยง พูเป็นกลีบ รูปสามเหลี่ยมแคบ มีขนโดยเฉพาะด้านบน กลีบดอกยาวประมาณ 1 เซนติเมตร รูปรีกว้าง มีขนละเอียดบนส่วนที่เป็นหลอด เกสรเพศผู้ ประมาณ 25 อัน ก้านชูอับเรณูสั้น อับเรณูรูปขอบขนานปลายแหลมไปยังรยางค์เล็กเรียวยาวประมาณ 2 เท่าของ อับเรณู รั้งไข่อกรกบออก คอเรียแหลม ไปสุดที่ก้าน เกสรเพศเมียสั้น มี 3 แอ่ง มีขนแน่นที่โคน ผล มีปีกเกิดจากพูกลีบเลี้ยง 2 ปีก กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร ยาว 10-16 เซนติเมตร รูปช้อนแคบ ปลายทู่ โคนสอบ เมื่อแห้งสีน้ำตาลมัน เส้นปีกชัด ส่วนอีก 3 ปีกสั้น รูปสามเหลี่ยมแคบ กว้างถึง 0.5 เซนติเมตร ยาวถึง 1.2 เซนติเมตร ตัวผลกลมหรือรูปลูกข้าง ขนาดถึง 1.2 เซนติเมตร ปลายแหลม สั้นหนา ต่อไปเกลี้ยง พบทั่วไปในป่าดิบที่ต่ำ สูงถึง 600 เมตร มีเรือนยอดเด่นในป่า ต้นที่พบที่จังหวัด สุราษฎร์ธานี ใบสีน้ำตาลอมเหลือง อาจเป็นลูกผสม

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, โชนอน พินดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยาฤดี ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม - พิมพ์ครั้งที่ 1.-กรุงเทพฯ :โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2558, 768 หน้า

ภาพประกอบ : ภาพตอน/นอ : <http://www.dnp.go.th/botany/detail.aspx?wordnamesci=Anisoptera0costata0Korth>.

ภาพใบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

กระบากดำ

Shorea farinosa C.E.C.Fisch.

DIPTEROCARPACEAE

ชื่อพื้นเมือง : กระบากดำ, เคียนทราย, ตะบากดำ, มะรันตีสะตา, ยอมกำ, เหล็กปัก, สยา, เที้ยตะงะบ๊ะ

ไม้ต้น กิ่งผลัดใบ สูงถึง 30 เมตร เปลือก สนิ้ตาลอมเทา หนา แตกเป็นร่องลึก เปลือกในสีเหลืองอ่อนถึงเหลืองแก่ มีเส้นใย ใบ รูปรีกว้างถึงรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-6 เซนติเมตร ยาว 8-15 เซนติเมตร ค่อยเรียวแหลม ไปยังปลาย ปลายใบยอบาก โคนห้หรือกลม เนื้อคล้ายหนังบาง เกือบทั้งสองด้าน มีตุ่มใบขนเส้นกลางใบเป็นร่องด้านบน ฐานด้านล่าง เส้นใบ 12-18 คู่ เล็กเรียวก้าง มีขนสั้นแซมระหว่างเส้นใบไม่มากนัก เส้นใบย่อยเป็นชั้นบันไดเห็นได้ชัด ก้านใบเรียว ยาวประมาณ 1.8 เซนติเมตร ดอก สีขาวถึงเหลืองอ่อน ช่อใหญ่ยาวถึง 18 เซนติเมตร ที่ปลายยอดและง่ามใบบน เมื่อดอกมีขนละเอียด ตาดอกรี กว้าง 4 มิลลิเมตร ยาวถึง 6 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงมีรูปรีแกม รูปไข่ ไม่ค่อยเท่ากัน กลีบดอกรูปขอบขนานแกมรูปไข่ มีขนส่วนบนที่ยื่นออกมาจากตา เกสรเพศผู้ 25 อัน อับเรณูรูปขอบขนานแคบ ปลายมีรยางค์คล้ายเส้นด้าย ยาว 1.5-3 เท่าของอับเรณู มีขนที่ครึ่งบน รังไข่รูปไข่ แคบ มีขนละเอียดถึงค่อนข้างเกลี้ยง ปลายเรียวไปยังแท่งก้านเกสรเพศเมียก้านเกสรเพศเมียยาวกว่ารังไข่ ปลายแยกเป็น 3 ง่าม ผล ปีกยาว 3 ปีก กว้าง 1.5-2 เซนติเมตร ยาว 6-9 เซนติเมตร รูปคล้ายช้อนปลายห้ มีขนหรือเกลี้ยง อีก 2 ปีกสั้นเล็กกว่า 0.5-1 เซนติเมตร ยาว 2-5 เซนติเมตร ตัวผลรูปไข่ กว้าง 1.5 เซนติเมตร ยาว 3 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม เกือบโคนปีกหุ้มผลมิด พบในป่าดิบที่ต่ำใกล้น้ำ

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, โจนอน ฟินลา สิทธิสุนทร กองกานดา ชวชมฤต ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม – พิมพ์ครั้งที่ 1: กรุงเทพฯ :โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2558, 768 หน้า
ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

ไม้ต้น ผลัดใบช่วงสั้น สูง 10-20(30) เมตร เรือนยอดไม่เป็นระเบียบ เปลือก สีน้ำตาลแกมเทาถึงเทาเข้ม เรียบถึงขรุขระ เปลือกในสีส้มอ่อนถึงสีน้ำตาลอมชมพู มีจุดสีเข้ม ใบ รูปไข่แคบรูปรีแกมขอบขนานถึงรูปใบหอก (กว้างที่สุดตรงกลางใบ) กว้าง 3-7 เซนติเมตร ยาว 10-30 เซนติเมตร ปลายมีติ่งแหลมถึงเรียวแหลม โคนสอบ แคบหรือกลม มักเบี้ยวขอบเรียบ ใบอ่อนสีแดงอ่อน ใบแก่หนาคล้ายหนังเกลี้ยงทั้งสองด้าน เมื่อแห้งสีเขียวมะกอก เส้นใบ 8-10 คู่ โค้งนูนด้านล่าง เส้นร่างแหแน่น ก้านใบยาว 1.2-2 เซนติเมตร ปลายบวมหูใบร่วงเร็ว ดอก สีขาวถึงสีครีมอมเหลืองหรือสีเขียวย่อน กลิ่นหอมหวานออกพร้อมกับใบอ่อน เป็นช่อแตกกิ่ง 2-3 กิ่ง ตามซอกใบ มีดอกไม่มากนัก ก้านดอกยาว 1.5-3(6) เซนติเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เล็กเรียวยาว 4-9 มิลลิเมตร ด้านนอกสีน้ำตาลอมเหลือง ด้านในสีครีม มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอก 5 กลีบ ยาว 12-14 มิลลิเมตร ด้านนอกเกลี้ยง มีเกล็ด แคบยาวเกือบเท่ากลีบดอก ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 5 อัน ก้านชูอับเรณูเรียบ ดอกเพศเมียมีเกสรเพศผู้เป็น หมัน 5 อัน รังไข่ค่อนข้างใหญ่มีขนสีน้ำตาลหรือสีสนิม ผล กลมยาว (4)6-12 เซนติเมตร ปลายบางที่มียอดคล้าย หัวนมสั้น มีขนเส้นไหมสีน้ำตาลเข้ม เปลือกผลชั้นนอกหนาประมาณ 2 มิลลิเมตร ขรุขระ ชั้นกลางหนา 1.5-2 มิลลิเมตร สีส้มเหลืองและแข็งมาก เมล็ด 20-60(100) เมล็ด ยาว 1.5-2 เซนติเมตร มีขนสีทองประปราย พบมากในป่าดิบค่อนข้างเปิด หรือป่าร่วน มักพบตามธารน้ำที่ต่ำในภาคใต้

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, โฮมอนด์, พินดา, สิทธิสุนทร, ก่องกานดา, ชยามฤต, ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม - พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ :โครงการจัดพิมพ์คป. 2558, 768 หน้า
ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

